

10.9.

90

1771.

Def.

Eesti

Kalender

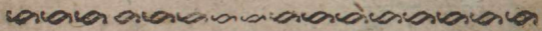
ehk

Zäht-Namat

1771

Alasta peäle pärrast meie

Islanda **Jesuse** **Kristuse**
Sündimist.

Tallinnas

Erükfitud Lindforsse kirjadega.

ma-llma lomist	577E
Putterusse õige usso üles.	
rodimist	254
Varrast wanna katko	114
Varrast sedda kui wäggi Pranburgi laks	92
Varrast sedda kui Toompä põllend	87
Varrast sedda sure nälja hakkatust	76
Varrast teist katko	6E
Varrast mele armollisema Ketsri ja Sure Praua KUTURZNI	
sündimist	42
Varrast sedda kui ta hakkand wailit- kusa	9

Pühha Päwa märk

Zoulo ja Wastlapäwa wahhel on 6
Nädalat ja 1 Päw.

Märk. ... anne.

- Noor fu.
- ☽ Esfimenne werendel.
- Eäis fu.
- ☾ Blinne werendel.
- ✚ Hea aadrit lasta.
- Hea fupps lasta.
- ✚ Hea arstimisse rohto wötta.
- ✚ Hea külwada ning istutada.
- Hea lapsi wödrutada.
- ✚ Hea juuſid leiſata.
- ✚ Sedda, mis pitkalistepeab fastwama.
- Hea puud raiuda hone tarwis.
- └ Ahjo tarwis.
- p. pärrast.
- p. l. pärrast lounat.
- e. l. enne lounat.
- W. Wühha.

Recl. p.

Jesus M. A.

Armad

Jesusse ristinnisfest, Matt. 3.
P. p. Recl. p.
 3 Set
 4 Enok
 5 Mærusalem
 6 **3 Running. R.**
 7 Julianus
 8 Errard

Seiged
 ja
 mitte
 O, 3. e. l.
 wägga
 fulmad
 flmat.

Jesus 12 aastat manna, Luk. 2, 42.

1 P. p. 3. R. P.

Daavoli p.

10
 11 Ewraim
 12 Rein
 13 Hilarius
 14 Beliks
 15 Firil

Uddu
 ne
 ja
 2, 31. e. l.
 Lum
 me

Pulmad Kana Linnas, Ivan. 2.

2 P. p. 3. R. P.

Tõnnise p.

saddo.

Sõbbrad!

Mie olleme
 Männin
 selle räst rama
 to sees neist as
 just intusta
 nud, mis Jsc
 eli rahwa kuu
 ningattega vi
 sündiaud, sedda
 möda kui need
 1. Running. R.
 on allespandud.
 Need on talle
 sedda wisi sib
 made ette pan
 dud, et tete neist
 woiküte Lum
 mala diged loh
 tomoistinnisfed
 tunda, temma
 hirmo neist k

Sel Kuul on 31 Päwa.

18 Urel	Yehmede	kurjad on, agg.
19 Sara	9, 10. p.	temma heldust
20 <i>Wab. Seb.</i>	31.	neist kes tedda
21 Neso	made	partwad. Meie
22 Winsent	ja	ei tahha, ka sed-
<hr/>		da jutto kül kog-
Wina Mäest, Matt. 20.		gone weel järre-
23 <i>3 P. p. 3. R. D.</i>		le jätta. Agga
24 Timoteus	Summe	sepärrast et
25 <i>Paatoli ümb.</i>	laddo	Summal, sel a-
26 Polikarpus	<i>(3, 49. e.)</i>	jal et meie Sure
27 Krisostomus	järrele	Reisri. Praua
28 Karel	on	ja Turki. tahwa
29 Samuel	Külm	wallitseja wah-
<hr/>		hel södda on
Külwi Mehhest, Luk. 8, 4.		tousnud. suri ja
30 <i>3 P. e. R. ülest.</i>		wäggetwid as-
31 An	lota.	so on teinud, ja
		meie soa wägge,

12 nel selle ku päwal touseb päike kello 8. ning
 ühhe pole tundi, lähhab alla kello 3 ning ühhe pole
 tundi. Päaw on pilt 7. tundi, ja õ 17 tundi.

1	Pierit	Heitlik	mis Turki rah
2	Künla p.		wa wästo söd-
3	Hanna	● 7, 9. p. l.	dib, wäggetwas-
4	Beronika		te toetanud ja
5	Agata	Külm,	aitnud, siis tah-
	Kristusse Pannatam. Lut. 18, 21.		hame meie teile
6	Paast p.	Kange	sedda siin esfi-
7	Rikart	Lumme	messest o t f a s t
8	Wastla p.	tuisf	järestiklo jut-
9	Euhka p.	ja	tustada, et teie
10	Edo		sest woiksite tun-
11	Kolastika	● 3, 57 p. l.	da, et Jummal
12	Eilalia	Kanged	ikka weel jesam-
	Kristusse Riufatamisf. Matt. 4.		ma wäggen
13	p. Paastus	Külmät	Jummal an,
14	Valentin		mis ta igga-
15	Wauстина	Ilmat.	weste on olnud
16	Juliana		ja nisamino suri
17	Aleksander	nlistet	asjo woib teh-
18	Konfordia	● 7, 4. e. l.	ha kui ta enne,
			muisse on tei-
			nud, ja mis
			Pibli ramatus
			on üll spandud.

Sel Kuul on 28 Päwa.

19	Sim. Ap.	ja	Se on sedda en-
	Rannoa Maesest,	Matt. 15, 12.	nem meie koh-
20	2 P. Vaastus	felget	hus, sest et se sel-
21	Jesaias	Ilmat	le sure Wenne-
22	Peetri p.		rigi ja nenda ka
23	Serenus	woisset	meie Ma ja kei-
24	Maddisep.	niit	kide sureks kas-
25	Biktorius	(8, 34. s. l.)	sut's tulles, ten-
26	Nestor	wah-	nele se õn on
	Sest les kurratise waewat,	Luk. 11.	meie sure ja ar-
27	3 P. Vaastus	hetama.	mollisse Keisri.
28	Iustus		Prana wallit
			fasse al ellada.
			Ja peälegi sa-
			wad need wag.

16 nel selle ku päwal touseb päike kello 7. lähhab
 alla kello 5. päaw on 10 õ agga 14. tundi pitk.

1 Albinus	selge	gad, les Jum:
2 Medea		mala sanna, tãh:
3 Cers	Zaew.	hele pannewad,
4 Adrian		ja les Kristuse
5 Janus	☉ I, O. p. 1.	tullemisse too:
5000 Mehhe sõõtmisest, Joan. 6.		tust armatta:
64 P. Vaastus	Uddune	wad, neist as:
7 Perpetua		just, mis jo sün:
8 Ciprian	ja	dinud, ja Jum:
9 Pööril p.		mala armo läb:
10 Mikheus	tuulne	bi weel lota on,
11 Konstantin		unt märko, et se
12 Krekor	Ilm.	teil mis pühhas
Jesus kiwuid. wissat. Joan. 8.		kirjas on kulu:
13 P. Vaastus	DI, 44. e. 1.	tud ja enne rã:
14 Sakarias		litud tãie ste
15 Longinus	Eüma	peab sündima ja
16 Kert	Pãwade	tõets sama, nen:
17 Eruto	ja	da kui meie Jõ:
18 Willemina	Sede	sand Jesus om:
		ma Jüngritte
		wasto ütles,
		Matt 24, 34. se:
		sinnaatse põlwe

Gel Kuul on 31 Päwa.

19	Kabriel	● 3, 10, 21.	rahwas ei lõp-
	Kristusse sisseõitmisest, Matt. 21		pe mitte ärra,
20	6. P. Vaastus	järrele	kunni se leik
21	Vent	on	saab sündinud.
22	Kawael	uldus	Sedda rälis
23	Tiits	sed	Jesus siis küt
24	Suur 4 p.	ja	temma Jün-
25	Suur Rede	Vaast M. 21	grid temmalt
26	Emanuel		küsfid, mis
	Kristusse ülestõusmisest, Mark. 16.		temma tulle-
27	Esimesne P. Co. 44. p.		misse ja ma- il-
28	Teine P.	Vehmed	ma aia lõppe-
29	Kolmas P.	Ilmat	tusse tähtpiddi
30	Adonias	lota.	ollena, ja kui
31	Detlaus		ta neile selle
			peäle olli was-
			tust arnud.

10nel selle ku päwal touseb päite kello 6. lähhäb
olla kello 6. päät on 12. ja ö 12. tundi plit.

1	<i>Larjal. p.</i>	Willud,	Sedda ennam
2	Teodora		meie kuleme ja
Kianipandud uffist, Joan. 20, 19.			teame, et need
3	<i>2 P. p. illet. P.</i>		asjad hakkawad
4	Ambros	○ 10, 35. p. l.	sündima, mis
5	Maksim		enne Ma: ilma
6	Kölestin	nüs ket,	otsa pühha kir-
7	Aron	uddu-	ja õppetuse
8	Viborius	sed	mõda weel pea-
9	Bogislaus	ja	wad sündima,
Heast Korjatsest, Joan. 10.			sedda ennam
10	<i>2 P. p. ill. P.</i>		hakkab ka se
11	Leo	○ 8, 29. e. l.	pääw nago koit-
12	Julius		ma, et üts larri
13	Serwafius	tuul sed	ja üts larjane
14	<i>Küani p.</i>	Ilmat	peab ollema, se
15	Karin	wolksid	pääw mil Jum-
16	Rudolw	tulla	mal tahhab ued
Arillesse aia pärrast, Joan. 16.			maad ja ued
17	<i>3 P. p. ill. P.</i>		taewad tehha,
			lus õiguse sees
			ellab, kus se Tal
			issi meid tahhab
			juhhatada ello

Sel Ruu on 30 Päwa.

18	Valerian	<i>3, 38, 41</i>	wee - hallitatte
19	Simon	nende	äre, kus ei olle
20	Adolarius	järrele	päilest egga
21	<i>Anna + p.</i>	on	ruud ennam
22	Karissus	Päwa	tarwis et nem-
23	<i>Jürr + p.</i>	paistfed	mad seäl sees
Kristusse ärramühemiss. Joan. 16.			peaksid päijma
24	<i>W. p. III. W.</i>		mis Jummalä
25	Markus		au walgustab
26	Etsekias	<i>9, 5, 21</i>	ja se Sal tem-
27	Ludolm	Ilmat	ma künal ou.
28	<i>Sule + p.</i>	ja	Ilmut. 21, 123.
29	Vitalis	kirimat	Need kurdad ja
30	Reinmund	Ded	ustmatta inni
		lota.	mesjed, kes vill-
			jad on, ütewad
			kül eht mötle-
			wad ommetigi

12nel selle ku päwaal toufed päitil pole tundi pär-
 rast kello 4. ning lähhäs alla pool tundi pärrastel-
 lo 7. pääts on pitil 15. ja ö 9. tundi.

Digest Pallumisf.	Joan. 16, 23.	nenda ommas
1 <i>5 P. p. üll. P.</i>	Wih.	sündames; kus
2 Sigismund		on temma tul-
3 <i>† Leidminne</i>	● 4, 49. p.l.	lemisest tootus?
4 Kottard		sest, sest aiasst kui
5 <i>Suur † p.</i>	mased	linnimesed on
6 Domisilla		olnud ja wan-
7 Tanislaus	Ilmat	aemad magga-
Rõmustoiast, Joan. 15, 16.		ma läinud, on
8 <i>6 P. p. üll. P.</i>	wahs	teised jälle sün-
9 Job		dinud, ja nenda
10 Barnabas	● 1, 33. p.l.	jääb ka se teik
11 Wiktorja		kui se loma alg-
12 Greto	hetawad	misest on ol-
13 Liberatus		nud 2 Petr. 1, 4.
14 Sabina	selged	Ugganeed wag-
Pühhasi walmust, Joan. 14, 23.		gad trööstiwad
15 <i>4 Pühk</i>	ja	ennast selle lo-
16 <i>Teine P.</i>		tussega, et se
17 <i>Rõmas P.</i>	● 3, 4 p.l.	Kristusse tulle-
		misepääawes,
		sistē tulleb jalgi-
		gi on. Sedda
		päwa egga tun-

Sel Kuul on 31 Päwa.

18 Madle	sojade	di ei tea kül üks:
19 Potensia	Päwa.	ki inimenne,
20 Will	dega.	egga inglid rae-
21 Esiderius		was, kui agga
Jesus ja Nikodemus, Joan. 3.		Jummal üksi;
22 3 aino Jum. P.		ja se oüeks üks.
23 Eduard	selge	pettis kes sedda
24 Pendiš	ja	kuiblaste tih-
25 Urmas	C 3, 34. p. 1.	haks üttelda sel-
26 Ester	Päwa.	gaatal ja sel pä-
27 Beet	paistim-	wal peab ma-
28 Willem	ne.	ilma ots tüle-
Mikkas Wehhest, Lut. 16.		ma, sest Issand
29 1 P. p. 3. a. 3. P.		on üttel nud:
30 Petronella	Mürriš.	teile ei sünni ae-
31 Wikand	taminne.	go egga tundi-
		šid teada, mis
		Issa omma en-
		aese meelwalda
		pannud. Apostl. teg. 1, 7. Agga

8mal selle ku päwal toušib päške pole tundi
 pärrast kello 3. ning lähhäb alla pole tundi pärrast
 kello 8. pädm on piš 17. ö agga 7 tundi.

1 Kotskal

2 Hislia

3 Rasmus

4 Eiso

● 2, 24. e. l.

selge

Surest Dhtosõmaajast, Luk. 14, 16.

5 *2. p. 3. a. 3. p.*

6 Artemius

Laeto

7 Lukretsia

ja

8 Medardus

● 6, 9. p. l.

9 Vertram

kaunis

10 Blawius

soje.

11 *Willelm.*

Kadduunt lambast, Luk. 15, 1.

12 *2. p. 3. a. 3. p.*

13 Tobia

mürrista-

14 Mall

minne

15 *Blawius*

Wihma-

16 Justins

● 3, 39. p. l.

17 Kreet

ga.

18 Mitander

ommeti peame
meie aegade
tähte tähhele
pannema Matt.
6, 3. ja rõmus,
tama kui nãme
et nende wigi-
pude õfsad jo
halkawad pun-
gas ollema, sest
suis, ja kui need
puud jo lehte ai-
awad, tunneme
meie jo et sui-
liggi on Matt.
24, 32. Ka need
on aegade täh-
hed kui Turki-
rahwa wãggi,
mis tãnnini-ke-
ge ristt-rahwa-
te kũb hirmuõs
ja rahjũõs on
olnud, wayre-

Sel Kuul on 30 Päwa

Olge Armoltsed, Lut. 6, 36.

19	<i>D. p. 3. a. 3. P.</i>	
20	Abgarus	sel-
21	Rael	ged
22	Abfasius	futwad
23	Vasilius	ja
24	<i>Jani p.</i>	<i>C 6, 34. e. l.</i>
25	Kristiana	kauned

Robest Kallaiag'it, Lut. 5, 1.

26	<i>5 P. p. 3. a. 3. P.</i>	
27	Eadislauus	sojad
28	Josua	Ilmat
29	<i>Beet. Bam. p.</i>	tule-
30	Judit	ga.

mats saab teh-
tud ja koggons
är alautud. Ja
sedda annab
Jummal meile
sel aial kuulda.
Kelle südda ei
peaks rõõmsaks
minnema, ja
Jummalat lüü-
ma kui ta tuleb
et Jummal wõt-
tab omma õnge
ta ninna sse pan-
na ja omma su-
liti ta mollade
wahhele, ja sed-

1 on ei selle Su Pämal kouseb pätle 3. werendel
pärrast kello 2. ning lähhab alla üls werendel pär-
rast kello 9. Päam on pite 18 ning üls pool Luidi
D on 5. ning üls pool Luidi.

1	Zeobald	● 10, 9. e. l.	da taggosi wia
2	Pring Marz.	Vulroe	sedda teed mis
	Wariferide stigussfest,	Matt. 5.	ta ulli tulnud.
3	o P. p. 3. a. J. P.		Mitto tuhhat
4	Ulrik	Laew,	risti - innimesfi
5	Anselm	sojad	les tanninl selle
6	Hektor	ja]	hirmisa Waeu-
7	Erino		lase rasle ille
8	Emetrius	● 10, 39. e. l.	all ärdaste on
9	Kilian	Pawa-	ägganud, sawad
	Kristusse auustamisfest,	Matt. 17.	niid temmast
10	7 P. p. 3. a. J. P.		peästetud, ja
11	Eleonora	paist-	nende ille latti
12	Hinrik	sed	murtud, mis
13	Marrette p.	Ilmat	nemmad on pld-
14	Ponawent	on	daut ni mitto
15	Apostle Jag.	● 5, 35 p.	sad da aastat jo
16	August	lota	landima Agga
	Walle Probwetifest,	Matt. 7, 15,	eune kui ma sed-
7	3 P. p. 3. a. J. P.		da sōa asja hal-
			lan teile rälima
			pean ma teile
			esfite middagit

Sel Kuul on 31 Päwa.

18	Rosina	Palla-	fest Turki rah-
19	Ruwina	wad	wast, nende es-
20	Elias		fimesfest halka-
21	Daniel	Ilmat	tusfest, hirmfast
22	Apollina	towad	ärrahäwita-
23	Karolina	<i>8, 49. p.</i>	missfest missa
Üllekohtselt Mata piddaj: Eul. 16.			nemmad neid
24	<i>9. p. p. 3. a. 3. D.</i>		risti, innimes-
25	<i>Jakobi p.</i>	mürris-	sed iggal ajal on
26	Anno	taminne	ärrahäwitan
27	Marta	ja	ja nende sure ri-
28	Beatriks	kange	gi woinussfest
29	<i>Olowl p.</i>	wihm.	juttustama.
30	Kerman	<i>5, 19. p. 1.</i>	Nenda kui
Jerusalemma ärraritmiss. Eul. 19.			Jummal enne-
31	<i>10. p. p. 3. a. 3. D.</i>		miste omma
			seädusse rahwa-
			le, nelle Israeli
			lastele, kui nem-

14 nel selle lu päwal touseb päike 3 werendel pärrast kello 4 ning lähhäb alla werendel pärrast kello 7. päätw on pitk 14 ning üks pool, õ agga 9. ning üks pool tundi.

1	<i>Petri Wang.</i>		mad Jummal
2	Annibal	Palla-	seadusjed mah:
3	Eleasar	wad	hajatsid ja ted:
4	Judas	Jumat.	da vinnu pat:
5	Tominius		tudega ille mä:
6	Eugenius	D 9. 32 e. l.	ra wihestasid
Warijerist ja Tölnerkst, Evl. 18.			Veikuste sugusid
7	<i>II P. P. 3. a. J. P.</i>		maenlasid kaela
8	Siriatus	wihma-	peale satis, Wi:
9	Romanus	sed	listi Midiani:
10	<i>Euriste P.</i>		Moabi: Alma:
11	Herm	ja	laki: Kaldea:
12	Klara		rahwas ja
13	Eisebius	tuul-	muudli, mis
Kurdist ja Keletumast, Mart. 7.			neid pidid wae:
14	<i>12 P. P. 3. a. J. P. 9. 2. l.</i>		wama ja nende
15	<i>Kalki Mar.</i>	sed	maad ärrahaw:
16	Isaf		witama; nenda
17	Onesimus	Jumat.	on Jummal sed:
18	Leno		da Mahomedi
			ehl Turki rah:
			wast ärratanud
			et need risti in:
			nimesjed omma

Sel Kuul 31 Päwa.

19 Sebald	Uddused	suurte pattude
20 Rut	ja	pärrast neist
Preesträ ja Lewitist, Lut. 10.		saalsid waewa-
21 <i>13 P. p. 3. a. 3. P. C. 8, 51. e. l.</i>		tud ja raskeste
22 Sakeus	pärrast	nühheldud, sen-
23 Parsabas	neid	auks, kui nem-
24 <i>Vertli p.</i>	selged	mad õppil si d
25 Ludwik	ja	Jehowatomma
26 Ireneus	Päwa-	Jummalat lei-
27 Aukustin	paistsed	gest südamest
Kümnest Piddali többis. Lut. 17.		noudma ja ted-
28 <i>14 P. p. 3. a. 3. P.</i>		da tenima.
29 <i>Joan. Lut. 10, 52. e. l.</i>		Nemmad on
30 Rebekka		need piitsad ol-
31 Benjamin	Ilmat.	nud misga
		Jummal om-
		ma rahwast, lei-
		geennamiste

14 nel selle ku päwal touseb päile 3. werendel
 pärrast kello 4. ning lähhäb alla werendel pärrast
 kello 7. pädw on pitk 14. ning üks pool, õ agga
 9. ning üks pool tundi.

1	Elidius	felge	seal Juda jahom:
2	Elisa	Zaew.	miko: maal kus
3	Kelnard		nceb esimesjed
Mammorast, Matt. 6, 24.			risti foggodus:
4	15 B. p. 3. a. 3. P.	D 10. 7 e. l.	sed en pland ja
5	Magnus	Willo	selle sure Krela:
6	Regina	ja	Keisri rigi sees,
7	Kai	Uddu=	kul wägga fib:
8	Mar. Sund.	sed	bedaste ou pels:
9	Abigael		and. Turli rah:
10	Wödr' p.	3l=	wale on kul als
Maini-Linna furnust, Pul. 7.			alm hokatus,
11	16 B. p. 3. a. 3. P.		agga übhest pis:
12	Sirus	mat,	solesfest wös:
13	Amatus	● 2, 0. e. l.	ust, mis pond:
14	Wend.		fest maast illes
15	Nikodemus	selle	aias, on als hic:
16	Erwemia	jär=	mus suur pu
17	Tius	rele	kaswanud mis
			o m m a d ofsad
			ni mitine Keis:
			ri, Runninga ja
			Wirsti rigide

Sel Kuul on 30 Päeva.

Wee. Lõbbifest, Luuk. 14.	
18	17 P. p. 3. a. 3. P.
19	Wauftus
20	Tõns
21	Maddise p.
22	Morits
23	Osea
24	Kleomas
Suremast käsust, Matt. 22.	
25	18 P. p. 3. a. 3. P.
26	Tetel
27	Adolro
28	Wentfel
29	Miheli p.
30	Hironimus

ille on wälja
 lautanud. Se
 sündis kuus sad-
 da kaasküm-
 mend ja kaab
 aastat pärrast
 Kristusese sün-
 dimist, kui selle
 Eneli rahwa
 ebbaussõ ullem-
 saatja, Mahu-
 med ummi, en-
 nast omma rah-
 wa seas Urubia
 maat prohwe-
 tils tõstis, ja
 omma walle õp-

12 nel selle ku päwal touseb päike kello 6. ning
 lähhab alla kello 6. pääw on pilt 12. ning õ ka
 12. tuudi.

DECEMBER. Wina-ehf Roja-Ru.

1	Volmer	Rülm	petust hallas tu-
	Ulwatud laumessfest, Matt. 9, 1.		lutama, mis
2	<i>19 D. p. 3. a. 3. D.</i>		monni risti ja
3	Volrad	selge	Juda rahwa
4	Prants	2, 14. p. 1.	öppetustega sai
5	Wides		seggatud; ja üh-
6	Amalia	ja	he sandi inni-
7	Rustaw		messe läbbi, kes
8	Zionisius	Eutw.	risti-uslo olli
	Wuima Ridesf, Matt. 22, 1.		ärroheitnud ja
9	<i>20 D. p. 3. a. 3. D.</i>		ühhe Juda meh-
10	Purkart	Uddu-	he läbbi sai sed-
11	Angelus	ne	da teik ühhe ra-
12	Mai	<i>5, 55. p. 1.</i>	mato sisse ühte;
13	<i>Tereja</i>	ja	pandud, mis hü-
14	Kalikstus		talse Alkora-
15	Heddo	nüske	niks. Essimes-
	Kuninga Mehhe Wojast, Iwan. 4.		fest etfasi ei ol-
16	<i>31 D. p. 3. a. 3. D.</i>		nud sedda kül-
17	Dlop		arwata, et se eb-
			ba uff ni sügga-
			wad jured ja ni
			lähke riidbi aja-
			ma, ja et se rah-

Sel Kuul on 31 Päwa.

18 Eufas	tuul-	was ni suure
19 Eutruus	sed	woimust piddi
20 Wendelin	C 3, 20. e.	sama Eesi sed-
21 Ursel		da walle proh-
22 Seroertin	Ud-	wetit acti seält
<hr/>		
Kawralest Sullafest, Matt. 18.		Meika linnast
23 22 P. p. 3. a. J. B.		ärre, kus ta oli
24 Florentin	Dused	sündinud, ja ta
25 Kristian	Ilmat	pöggenes ühhe
26 Amandus	8, 46. p. 1	teise liina Mes-
27 Wilip	rahhe	dinanimi. Algga
28 Engelbregt	ja	nattulesse aia
29 Absalom	Rumme	pärrast töetis
<hr/>		
Kohto Rahhast, Matt. 22, 15.		ta ei nast wärs-
30 23 P. p. 3. a. J. B.		tils keige selle
31 Wolfgang	saddo.	Arabia ma üle,
		kus keit se rah-
		was sees ellas,
		mis Piibli ra.

16 nel selle ku päwal touseb päike pole tundi
 pärrast kello 7. ning lähhab alla pole tundi pärrast
 kello 5. päaw on pitk 9. ö 15. tundi.

1	<i>Vähade p.</i>	Külmad	matns nimme
2	<i>Hingede p.</i>	ja	tasse Ismaelt,
3	Kotlib	9, 42. e. l.	Midiani Moa-
4	Ott		bi, Edomi ja U-
5	Räspet	fange	maleli rahwas,
Zairusse Lüttrest. Matt. 9.			
6	<i>24 V. p. 3. a. 3. V.</i>		mis eefimeftot-
7	Klaudius	tuul-	fast ollid Juda
8	Brits	sed	rahwa waenta-
9	Teodora		sed olud. Reist
10	<i>Mart. Lut.</i>	Ilmat.	kogus ta enne-
11	<i>Mart. Vif.</i>	9, 9. e. l.	fele ühhe. Sa-
12	Arkadius		wäe hulga ja
Hirmsaft ärklaut. tööft, Matt. 24.			
13	<i>25 V. p. 3. a. 3. V.</i>		halkas leit rah-
14	Leopold	lumme	wast seal ümber-
15	Atanasius		laudo ärrawoit-
16	Alwäus	saddo	ma ja enneseme-
17	Jonas	10, 58. e. l.	letwalla ja usfo
18	Esra		alla heitma.
			Seft leit rah-
			was hoidis tem-
			ma pole nago
			sure prohwetit

Seel Kuul on 30 Päwa

19	Uisbet	ning	pole, ja temma
Wäimsest Kohust, Matt. 25.			olli kawwal kül
20	26 P. 3. 9. 3. 3.		neid mitme tüh-
21	Mar. Ohwr.	suur	ja näs ja kunsti-
22	Gesilia	Zuist.	de läbb; peita.
23	Klement		Temma tootas
24	Jostias	nüüd	teikidele kes
25	Kaddr. p.	9, 52. e. l.	temma usso po-
26	Konrad	ou	e heigsid hea
Kristusse süse söitmisest, Matt. 21.			pöwte lühha wo-
27	Kr. Tull. P.		lest siin ja seäl
28	Künter	waisne	ilmas. lühbas
29	Ewert	ja	neile teikfuggu-
30	Andrese p.	külm.	sed libhalikud
			hiamud ja me-
			litas neid, et se
			leit mis uenu

omal selle ku päwal touseb päike pole tundi
 pärrast kello 8. ning lähhab alla pole tundi pä-
 rast kello 3. pädw ou pit 7. õ egga 17. tundi.

DECEMBER. Jonlo. Ri.

1 Arend	seige	mad ial temma
2 Kandidus		tippo all piddid
3 Barbo	D 6, 58. e. l.	ette wötma, illa
Tähhet enue wönniss päwa, Lul. 21.		
4 <i>St. Tull. P.</i>		hasti piddi for-
5 Sabina	ja	da mianema.
6 Mikolas		Agga et se pols
7 Natalia	kange	lets lül loggo-
8 <i>Mar. Sam.</i>		ne nenda woi-
9 Juhkum	külm	nud jündida, küt
10 <i>Tähhem p.</i>		se aeg ep ollets
Joannes Wangé-Lornts, Matt. 11.		
11 <i>3 St. Tull. P.</i>	● 2, 14. e. l.	tulnud et Jün-
12 Ottilia		mal omma reh-
13 Luusia	lum-	wa pattud ja
14 Mikasius	me	ulle meektse d
15 Joanna	saddo.	kõnbed tahtis
16 Lidia		nende lätte
17 Albina		malsta. Se
		parrast et nem-
		mad ei tunnud
		fedda armõ
		katsmissse aega,
		piddid nemm. d

Sel Kuul on 31 Päwa.

Joannesse Lunnistusfest, Joann. 1.		Jummalal wiib, ha tundma, ja et nemmad ei wõtnud tõt ar- mastada et nemmad ollet- sid õnsaks ja- nud, tahtis Jummal neile lakkitada wäg- gewat elõitust, et nemmad wõllet wõtsid uskuda; sestse Mahu ned tulli siis sadana wäggewa teg- gemisse järrele
18	<i>St. Eull. P.</i> nüsset,	
19	Loit	
20	Abraam	
21	<i>Toma P.</i> uddu- sed	
22	Peata	
23	Udo	Kulmad
24	Ewa	Ilmat
Jesuuse sündimiss. Luc. 2, 1.		D I, 31. 2 tewad felle aasta peäle õts.
25	<i>Joold</i>	
26	<i>Zeine P.</i>	
27	<i>Kolmas P.</i>	
28	<i>Süta L. P.</i>	
29	Noa	
30	Tawet	
31	Silwester	

10 nel selle ku päwal touseb päike werendeel
pärrest kello 9. ja lähhab alla 3. werendel pärrest
kello 2. päaw on pitz 5. ja üls pool tundi, õ agga
18. ja üls pool tundi.

Päike- ja Ku- Warjutamisest.

Sel aastal saab Päike kolm ja ku kolks Ford warjutud, agga neist ei polle enam, kui need kolks Ku warjutamised meie maal nähha. Se esimesenne hakkab 18 Päwal jüri kuus homiko kolm werendel kello kolme peäl, ja se ots on kolm werendel kello wõe peäl, ja saab liggi pool warjutud.

Se teine sünnib 12 päawal wina kuus, hakkatus on p.l. üks werendel kello kuu peäl ja ots on kello pool kahheksa.

Keige walle-wäega ja immetähtede ja tegudega ja keige üllekohto petmisega nende seas les hukka sawad. 2 Tess 2, 9-12. Sel ajal oli ka üks õige waene luggu risti-koogoduste sees; selged lahkumised ja segasid õppetused, nemmad purrelesid teine teisega isikelikis Kristi-koogodus oli nüüd jo kolm sadda aastat wäljast poolt rahho sanud,

sanud, et neid ei kiusatud ta kka egga tarpe-
tud ennam Kristusse nimme ja temma tu-
nistusse sannade parrast nenda kui enne-
myste. Issi need Roma-rahwa Keisrid,
kes ligi pole ilma ma ülle wallitsefid, hom-
miko poolt õhro polest sadit, ollid ristli-üs-
so pole heitnud jo kolme saa aasta eest. Ug-
ga nemmad ei prukind sedda rahho põlwe
mitte nenda kui need esimesed ristli inni-
messed, kellest õõldakse: siis vlli koggodus-
tel rahho keige Juda- ja Kalilea- Sama-
ria- ma sees, et nemmad siggisid ja kalsid
Issanda kartusses, ja said täis pühha
Waimo trööstimist. Apostl. teg. 9, 31 ;
waid nende uhkus, lihhalikkud himmud,
lahkumised, rüblemised ja keik äggused
ebba-ussu wisid ja kumbed wõtsid ennam
ja ennom woimust ni hāsti õppetajatte kui
kuul arte jures. Separrast piddi Jummal
omma möggaga sekka lõma. Sel aial olli
Roma-rahwa Keisride üllem wallitusse
lin

lin Konstantinopel, mis se Keiser Konstan-
tin, kes keikide seast keige-essite ristri-
usko olli wõtnud, kalliste lastis ülles-ehhitada
ja omma nimme järrele nimmetada. Se
lin olli kahhe merrede wahhel, ja nago kest
ilma-ma sees, kust neile hea olli igga pelele
tulla ja keige ma ülle wallitseda. Se olli
ka üks wägga hea Ma, üks wilja ja mag-
gusa wina Ma, üks õllimorja-pude ja mee
Ma. Ugga Zummal hakkas sedda rahwa
pattude pärrast wiikama ja andis sedda
Turki-rahwa kätte.

Kui siis se walle Prohwet Mahumed jo
olli hakkand omma riki Arabia maal ülles
ehhitada, sündis se nende sureks õnneks, et
se Keiser Heraklius, kes sel aial ristri-rahwa
ülle wallitses ühhe wäe-rahwale neile Sa-
rakenidele kes tedda kül truiste ollid teni-
nud sôa sees Persia rahwa wasto, ei last-
nud nende tenind palka maksta, ja et tem-
ma üllem-pealik neid ikka koeruks sõimas.

Selle

Selle ülle said nemmad wägga wihhaseks
ja ei tahtnud tedda ennami tenida, waid
heitsid enmast Mahumedi ehk Turki-rah-
waga ühte feltsi. Algga se oli ühe suur ja
wäggerw sõa rahwas Ismaeli suggu wõs-
sust, kes sedda sõa ammetit ikka oliid pru-
ginud. Need hakkasid nüüd ühtlase risti-
rahwa maad nago wee upputussega uppu-
putama, risuma ja ärraraiskama. Nem-
mad tapsid mitto tuhhat risti-
innimesi ja nende janno mis ilma otfata ei woinud
muud kui risti rahwa werrega täidetud
sada. Keik se illus Ma mis Apostl. tegg. 2.
p. 9 f. nimmetakse ja kus pärrast Kristus-
se nimmi kulutari, ja Apostlide läbbi armo-
õppetusse heäleaga täideti, ja risti koggu-
dussed koggoti, Mesopotamia ja Juda ja
ja Kappadokia Pontusse ja Asia ma;
Wrigia Pamwilia, Egiptusse, Libia ja
telsed rigid, said puhhas nende risuks ja sa-
giks, ja nende ebba ussoga täidetud. Se
püh-

pühha lin Jerusalem ja keik need teised lin-
nad Juda maal said neist ka wäggise är-
ramoetud, ja risti rahwas nende sees nago
tappa lambad ikka tuhhat kauva tappe-
tud. Se olli kül üks halle assi, mis nutto
wäärt, et keik se Wa kus Jesusse ja temma
Apostlide jallad ollid káinud sedda armsa
rahho ja kallist hinge õnnistust kulumata,
ja kus se Ewangeliummi walgus ni selgeste
olli paistnud, selle usk matta rahwa párris
ossaks, piddi sama, kes sedda omma ebba
usjoga teutasid, ja kibbeda wihhaga Kris-
tusse ja temma usso rahwa wasto táide-
tud, rõõwli auguks teggid. - Elis piddid
kül need waggad seäl nendasanimoti kae-
bama ja nutma, kui ennemuiste need wag-
ga? Juda rahwa seast kaebasid kui Kal-
dea-rahwas neid wängis piddas: Pabeli
jõggede kalvas seäl istusime meie, meie
nuttime ko kui mõttesime Sioni peäle. - Est
seäl küssisid need kes meid wängis pidda-
sid

sid meie kâest laulo sannad, ja tes meid
ârraraiskâsid, need kûsfsid rômo laulo :
laulge meile úks laul Sionist. Laul. 137.
Waat sepârrast hakkâsid ka need teised
risti=innimesed, kes õhto pole Saksa=Ma
Keisri al ellâsid, nou piddama, sedda Püh=
ha=Maad uskhatta rahwa kâest jâlle âr=
ra wõttma. Nemmad koggusid úhhe mã=
ramatta hulga sõarahwast kofko, ja nen=
de peâliffud ollid Saksa=Ma Würstid
ja kuningad. Se sündis tuhhat aastat
pârrast Kristusse sündimist. Seitse kord
sadda tuhhat lâksid siis úhhe hobiga sinna
hommiko= male. Ugga mitto tuhhat sur=
rid jo tee peâl ârra enne kui nemmad
weel sinna said; sest neil olli úks pitk ma
minna kûl maad lâbbi kûl merre peâl lae=
wadega. Said nemmad siis sinna, siis
mitto tuhhat tappeti jâlle waenlastest.
Pârrast mitto werre ârrawallamist, lâks
fe neile kûl úksford korda sedda Jerusa=

temma linna ja sedda Pühha-Ma, Turki
rahwa kääst ärrawoitma ja ennestele seäl
üht kunningriki üllesehhitama; agga kah-
helsakümme aasta pärrast sai se jälle
Turki-rahwa kätte. Ja ehk pärrast küt on
katsitud sedda jälle nende kääst ärrawõt-
ta ja mitto sadda tuhhat söa-meest jälle
sinna läkkitud, ommeti ey olle nemmad
ennam woid woimust sada. Oh sedda
risti innimeste werd, mis seäl ja selle Ma
pärrast weel monni sadda aasta sees on
wollatud! Sest need Saksa-Ma risti
innimesed arwasid et se Jummalale pid-
di üks suur tenistus ollema, kui nemmad
sedda Maad uskmatta rahwa kääst saak-
sid ärra wötta, ja sellepärrast saatsid nem-
mad ikka üht sadda tuhhat teise järrele
sinna tapma. Sest ajast on se ka tännin
uskmatta Mahumedi-rahwa kätte jänud.
Agga need ei olnud weel sellega rahhul;
waid nemmad warrits sid ja ahnetesid ik-
ka

Ka ennam ja ennam sada otsekui loutoer
 saki warritseb. Pitkuti ja laiuti aiasid
 nemmad omma sõa wäe hulgad, ja nop=
 pisid selle Saksa=ma ja Kreka Keisri rigid
 iggal polel wähhemaiks, senniks kui nem=
 mad selle Kreka=Keisri rigile hopis otsa
 teggid, ja temma üllema wallitsusse linna
 Konstantinopel, kust teile enne on õöldud,
 wäggise ärrawõtsid. Se sündis tuhhat
 nelli sadda ja kolm kuetkümmend aastat
 pärrast Kristusse sündimist, kui se Tur=
 ki rahwa üllem wallitseja kelle nimmi siis
 Ka Mahumed olli, sedda noud piddas et
 ta tahtis selle tuggewa linna ümber piir=
 da ja sedda arrawõtta. Sel aial wallit=
 ses seäl üks Keiser nimmega Konstantinus,
 nenda kui selle esimesse nimmi Ka olli ol=
 nud, kes seäl keigeesite olli ellanud ja ris=
 ti koggodustele kirrikud ja kolid ehhitand
 ja pagganatte woõra Jummalatennis=
 tussed ärrakautand. Se Turki=rahwa

Wahumed olt isje seal jures kui temma
sõa-rahwas linna wasto leri üllesõid ja
kihutas neid kûl ahwardamisse kûl too-
tussega wahwaste wasto hakkada. Nelli
kuetkummend pãrowad iãksid nemmad kow-
waste selle linna peãle. Se Keiser ja tem-
ma sõa rahwas seal sees pannid kûl ka
tuggewaste wasto, ja ni paljo kui nem-
mad suutsid, pûüdsid nemmad kûl teelda
et waenlaste nou ei piddand forda min-
nema; agga se aeg olli tulnud et Zummal
tahtis otsa nende peãle tehha sepãrrast
juhtus ka keik nenda et Turki sõa mehhed
said wãggise mûride wahhel wãrrawatte
sisse tungida ja sedda wiisi linna ärrawõt-
ta. Kolm pãwa risusid ja tapsid nemmad
seal sees ilma otsata otse kui üts hulk hun-
did lammaste lautas. Ei seal antud armo
ei mûrstidele ellif üllemattele, ei nende
naestele egga lastele, ei wanna egga noor-
tele, keik piddid nende moõga terra tund-
ma

ma ja se läbbi langema. Keisri pea, kes
hulga wahhel olli jo mahha tallatud, rai-
uti otsast ärra ja tanti testusseks linna sees
ümber. Keisri Praua ja temma tütrede tes-
tati essite ja siis pinati neid hirmsal wi-
sil surnuks. Ja sedda wisi tappeti seal
kül ennam kui nellikümme tühat lin-
na rahwast ärra. Se olli nüüd selle
hea tuggewa linna ja rigi ots, mis kül
nutto wäärt olli, kus need risti koggu-
dusjed ennemuiste keigesurema selgusse
ja paistusse sees seisnud. Nende firrikud
woeti ärra ja tehti selle uskmatta rahwa
sea laudaks.

Est aiast hakkas se kurri waenlane
diete omma pea ülestõstma ja nenda kui
üks karmo kelle su weel werrest tilgub, püü-
dis temma ka selle Saksa-ma Keisrile
otsa tehha, wöttis paljo maid temmast
ärra ja tulli ka koggone jo temma üllema

wallitjusse linna peäle sedda ärva wõtma.
Kül olli hirm ja ahvastus ja kohluminne
keige risti rahwale. Keik Saksa-
ma kunningad ja wüirstid tullid ühhel meel
kõlko temma wasto söddima, ja temma
ei saand woimust. Gest Jummal tae-
was on ikka se keigesurem Wallitseja.
Ta annab kül mitto kord neile kurjadele
woimust kui ta neid ommaksed tahhab
nuhhelda; agga temma panneb neile ka
jälle õigel aial raia, nenda kui kirjotud
on: süit sadik pead sa tulles ja ei mitte
emale; ja seie panneb ta sulle raia, kui so
laened touswad. Job. 38, 11. Kartke süis
Jummalat, ja auustage tedda ommas
süddames kes kunningrigid jaggab ja
wõttab, ja kelle kâes se wallitjusse kep
on! Virge lootke tühja lotussega se peä-
le et teie ollete risti rahwa süggust, waid
piddage ennast ka ellamisse ja teggude
polest nenda ülles, kui risti inimeste
koh

Fohhus on. Ellage õigusse ja pihhitsus
se sees, ja nenda tenige Jummalat ja
meie Issandat Jesust Kristust; ja mõt-
lege ikka nende sannade peäle mis Je-
sus ütleb: kui teie meelt ei parranda,
siis lähâte teie keif nenda hukka. Luf.
13, 5.

Se on on nüüd kolmkümmend aastad
teed sest aiast et selle Turki rahwa ja
meie Sure Keisri Praua ja Saksa-
ma Keisri wahhel se wiimne sõdda on olnud,
ja nende wahhel jälle rahho on tehtud.
Meie armolisse Keisri-
Praua polest on se rahho kül ka
truiste ja rikkumatta pe-
tud. Agga nenda kui ühhel joma meh-
hel, kes üks tüf aeg ennast ei sanud
täis jua, himmo jälle peäle tulleb
kui ta wina ja õlle-watid
näab ja süna jure woib
sada; nenda ärkas ka temma
himmo werre järrel jälle ülles,
kui ta kuulda sai

temma linna ja sedda Pühha-Ma, Turki
rahwa kääst ärrawoitma ja ennestele seäl
üht kunningriki üllesehhitama; agga kah-
helsakümme aasta pärrast sai se jälle
Turki-rahwa kätte. Ja ehk pärrast küt on
katsitud sedda jälle nende kääst ärrawõt-
ta ja mitto sadda tuhhat sõa-meest jälle
sinna läkkitud, ommeti ep olle nemmad
ennam woid woimust sada. Oh sedda
risti innimeste werd, mis seäl ja selle Ma
pärrast weel monni sadda aasta sees on
wullatud! Sest need Saksa-Ma risti
innimesed arwasid et se Jummalale pid-
di üks suur tenistus ollema, kui nemmad
sedda Maad uskmatta rahwa kääst saak-
sid ärra wõtta, ja sellepärrast saatsid nem-
mad ikka üht sadda tuhhat teise järrele
sinna tapma. Sest ajast on se ka tännin
uskmatta Mahumedi-rahwa kätte jänud.
Agga need ei olnud weel sellega rahbul;
waid nemmad warrits sid ja ahnetesid ik-
ka

ka ennam ja ennam sada otsekui loukoer
saki warritseb. Pitkuti ja laiuti aiasid
nemmad omma s'oa w'ae hulgad, ja n'op-
pissid selle Saksa=ma ja Kreka Keisri rigid
iggal polel w'ahhemaks, senniks kui nem-
mad selle Kreka=Keisri rigile h'opis ot'sa
teggid, ja temma u'llema wallitsusse linna
Konstantinopel, k'ust teile enne on o'öldud,
w'aggise arawot'sid. Se s'undis tuhhat
nelli sada ja kolm k'uetk'ummend aastat
p'arrast Kristusse s'undimist, kui se Tur-
ki rahwa u'llem wallitseja k'elle nimmi s'is
ka Mahumed olli, sedda noud pid'das et
ta tahtis s'ille tuggewa linna s'imber piir-
da ja sedda arawotta. Sel aial wallit-
ses se al u'ks Keiser nimmega Konstantinus,
nenda kui selle esimesse nimmi ka olli ol-
nud, kes se al keigees'site olli ellanud ja ris-
ti k'oggodustele kirrikud ja k'olid ehhitand
ja pagganatte w'obra Jummalatennis-
tussed ar'akautand. Se Turki-rahwa

Wrahumed olli isse seal jures kui temma
sõa=rahwas linna wasto leri ülleslõid ja
kihutas neid kûl ahwardamisse kûl too=
tusfega wahwaste wasto hakkada. Nelli
kuetkummend pãrowad iãksid nemmad kow=
waste selle linna peãle. Se Keiser ja tem=
ma sõa rahwas seal sees pannid kûl ka
tuggewaste wasto, ja ni paljo kui nem=
mad suutsid, pũudsid nemmad kûl keelda
et waenlaste nou ei piddand korda min=
nema; agga se aeg olli tulnud et Zummal
tahtis otsa nende peãle tehha sepãrrast
juhtus ka keik nenda et Turki sõa mehhed
said wãggise mũride wahhel wãrrawatte
sisse tungida ja sedda wijsilinna árrawõt=
ta. Kolm pãwa risusid ja tapsid nemmad
seal sees ilma otsata otse kui üks hulk hun=
did lammaste lautas. Ei seal antud armo
ei wũrstidele ellik õllemattele, ei nende
naestele egga lastele, ei wanna egga noor=
tele, keik piddid nende moõga terra tund=
ma

ma ja se läbbi langema. Keisri pea, kes
hulga wahhel olli jo mahha tallatud, rai-
uti otsast ärra ja tanti teotusseks linna sees
ümber. Keisri Praua ja temma tütrede teo-
tati esite ja siis pinati neid hirmsal wi-
sil surnuks. Ja sedda wiisi tappeti seal
kül ennam kui nellikümme tühat lin-
na rahwast ärra. Se olli nüüd selle
hea tuggewa linna ja rigi ots, mis kül
nutto wäärt olli, kus need risti kogo-
dused ennemuiste keigesurema selgusse
ja paistusse sees seisnud. Nende kirrikud
woeti ärra ja tehti selle uskmatta rahwa
sea laudaks.

Seest aiast hakkas se kurri waenlane
diete omma pea ülestõstma ja nenda kui
üks karmo kelle su weel werrest tilgub, püü-
dis temma ka selle Saksa-ma Keisrile
otsa tehha, wöttis paljo maid temmast
ärra ja tulli ka koggone jo temma üllema

wallitsusse linna peäle sedda ärra wõtma.
Kül olli hirm ja ahhastus ja kohluminne
keige risti rahwale. Keik Saksa-
ma kunningad ja würstid tullid ühhel meel
kolko temma wasto söddima, ja temma
ei saand woimust. Gest Jummal tae-
was on ikka se keigesurem Wallitseja.
Da annab kül mitto kord neile kurjadele
woimust kui ta neid ommaksed tahhab
nuhhelda; agga temma panneb neile ka
jälle õigel aial raia, nenda kui kirjotud
on: siit sadik pead sa tulles ja ei mitte
emale; ja seie panneb ta sulle raia, kui so
laened touswad. Job. 38, 11. Kartke siis
Jummalat, ja auustage tedda ommas
süddames kes kunningrigid jaggab ja
wõttab, ja kelle käes se wallitsusse kep
on! Ürge lootke tühja lotusfega se peä-
le et teie ollete risti rahwa süggust, waid
piddage ennast ka ellamisse ja teggude
polest nenda ülles, kui risti inimeste
koh

Kohhus on. Ellage õigusse ja pihhitsu-
se sees, ja nenda tenige Jummalat ja
meie Issandat Jesust Kristust; ja mõt-
lege ikka nende sannade peäle mis Jes-
sus ütleb: kui teie meelt ei parranda,
siis lähhâte teie keik nenda hukka. Luk.
13, 5.

Se on on nüüd kolmkümmend aastad
teed sest aiast et selle Turki rahwa ja
meie Sure Keisri Praua ja Saksa-
ma Keisri wahhel se wiimne sõdda on olnud,
ja nende wahhel jälle rahho on tehtud.
Meie armolisse Keisri-
Praua polest on se rahho käl ka truiste ja rikkumatta pe-
tud. Agga nenda kui ühhel joma meh-
hel, kes üks tüf aeg ennast ei sanud täis
jua, himmo jälle peäle tulleb kui ta wina
ja õlle-watid nääb ja siinna jure woib
sada; nenda ärkas ka temma himmo
werre järrel jälle ülles, kui ta kuulda sai

et monned Pohla = Ma rahwa illemad
omma Kunninga wasto oüid másfamist
hakkunud, ja et meie Keisri = Braua sed=
da jälle tahtis tallitseda ja Kuningast
omma allamatte wasto aidata. Wata
seäl Pohla = Ma riki sees on keigeenna=
miste munkade ehk paawsti usk; agga
sinneti ellawad seäl ka teise usso rah=
was, Krefa ja meie Lutterusse = usso rah=
was ja teised. Agga need said ikka teise=
test alwaks petud ja takkakiusatud.
Paawsti = ussolissed ei tahtnud neile en=
nam neid wigussid anda ja jätta, mis
neile jo ennemuiste ammust aiast Kunnin=
gatte polest ollid kinnitud.

Seft se Paawst, et ta kül ka risti us=
sust on; süski ep olle ta paljo parram
fui se walle probwet Mahomed omma
hirmusa wihha ja takka kiusamisse pär=
rast misga, temma neid teised risti kog=
godussed ikka on waewanud, neid ka
mera

māramatta tapnud, ja nende wagga
werd öiete ilma süta ja ni rohkeste ärra-
walland et sest kül suur; järw woiks kog-
gutud sada kui se keik ühhes kous olleks.
Meie armolisse Sure Keisri Praua eest-
kostmisse ja abbi läbbi andis se Runnin-
gas omma üllematte nou andjattega,
kui keik Pohla- Ma rahwa saksad selle
päärast omma wiisi järrele ollid kofko
kutsitud ja ka kofko tulnud, sedda head
käsko et keik risti innimesed, mis usust
nemmad agga ial olleksid, teistega ühhe
fuggusid õigussid pidid sama, ja eh
neile ni hästi kui teistele pidid lubba ol-
lema omma kirrikude sees ilma keelmat-
ta omma wiiside järrele kofkotulla ja
Gummalat tenida; ja kes heast fuggust
ja muudo sedda agga wäärt ollid, pid-
did ni hästi kui need paarosti- ussolissed
üllematte kofhtude sees, ka kofhtomoistia
ehk muud ausad ammetit sama. Agga

Se olli selle Paawstile sureks mele hai-
gussiks. Ta kihutas selleparrast omma
usso rahwast seal Pohla=Ma sees om-
ma Piiskoppide ja Munkade läbbi, et
nemmad piddid. Kuninga wasto tous-
ma sedda käsko ja keif muud usko keige
Pohla=Ma rigi seest ärrakautama. Meie
suur Keisri=Prava piddas monned regi-
mentid seal, kes piddid keelma et mäs-
saminne ei touseks rahwa seas. Esimes-
sel aastal seisid nemmad weel rahhul ja
piddasid agga issekeskis fallaiad nouud
omma kuninga ja meie Keisri=Prava
wasto. Kolm neist illemattest, kes kei-
ge ennamiste ollid siud pruukinud, woeti
kinni ja widi wangi Wenne=male. Siis
olli nago errilaste pessa siise käsfi pan-
dud. Keif Paawsti ussolis sed hakkasid
nüüd sure kohhinaga laiale lendima ja
neid pistma kes ei olnud nendega ühhest
ussust. Mo mi tuhhat neist heitsid ennast
ühte

ühthe seltsi ja hakkasid issi ennese siseskon-
na wasto mässama risusid ommad lin-
nad ja küllad, süütsid neid põllema, ja
tapfid feik mis nemmad agga leidsid, fei-
geennamiste neid kes Kreka ja Vutterus-
se ussust ollid. Gödda toustis, meie
sõa-rahwas piddid wasto hakkama; ja
nemmad olleksid küll pea woinud teistele
otsa tehha, kui meie armolinne Keisri-
Braua ep olleks neid innimesst armas-
tanud ja pitka mele läbbi ja heaga püüd-
nud sedda tuld jälle kustutada, mis se
Paawst ja need munkad ollid süütnud
põllema. Agga ta aias ikka laiemale,
ja se Ma sai hirmsaste rikkutud ja need
kes seäl sees ellasid waeseks tehtud ja bie-
te omma ennese rahwast pinatud ja mah-
halõdud. Nemmad näggid küll, et nem-
mad ommast jouust üksi ei woinud meie
sõa-wäe wasto panna, ja woinust sa-
da; ja sepärrast hakkasid nemmad Tur-

ti rahwast appi hüüdma ja neid meie
Laela peäle saatma. Nemmad ollid na-
go üks sea karri, mis sure wilja wäljale
saab, kui neid ühhest kohhast ärra aetak-
se, lähewad nemmad jälle teise kohtas-
se, söwad tallawad ja raiskawad. Meie
sõa-wäggi pillas neid kül laiale, ja teg-
gi mitmele otfa; agga nemmad kogu-
sid ennast jälle teises paigas kofko, ja
tullid seält jälle wälja risuma ja tapma,
sest se ma on lai ja suur, ja otse kui üks
tuloke mis mitmest kohhast wälja aiab,
kül waewalt on kustutada, nenda se siin
ka olli. Meie sõa wäggi ei woind ennast
mitte igga kohtasse jaggada, waid pid-
di keigeennamiste selle üllema linna üm-
ber, kus kunningas sees ellas, jama, ja
ka meie omma Ma raiad hoidma, et
need waenlased siina ei saawd minna ja
nenda sammoti tehha kui omma Ma sees.
Se Turki rahwa üllem wallitseja ja ül-
lem

lem õppetaja arwasid, et se neile nüüd
pidi üks õige hea aeg ollema, omma
wihha risti innimeste wasto ni hästi
Pohla = Ma kui meie Wenne = Ma sees
lahki lasta, ja ennast jälle nende werre =
ga täita. Nennad teggid sellepärast
sedda rahho tühaks mis nennad kolme =
kümne aasta eest meie Keisri = Prauaga
iggaroesseks aiaks ollid teinud, ja õige
tühja asja pärast hakkasid nennad mei =
le ja Pohla = Ma kunningale sõdda kulu =
tama. Ei ükski meie Üllemattest ei woind
sedda ärra arwata, et meil selle wägge =
wa waenlasega, kellele meie ei ühtegi
pahha teinud, pidid sõddimist ollema.
Meie ep olnud mitte selle sure sõa wasto
walmistud, Pohla = Ma rahwa Kunnin =
gast ei woinud meie ka mitte jätta, ja
meie wägge seält ärrawõtta. Agga meie
Suur Keisri = Praua lotis Jummal ja
omma õigusse peäle, sest et Ta ep olnud

füüd Turki=rahwa wasto teinud, ja et
Temmal üks hea nou olli olnud Jum=
mala=auuks neid waesi risti innimesi
Pohla=Ma rigi sees toetada ja aidata.
Ea piddas siis ka kohhe omma sure tar=
kusse järrel õiged targad nouud selle kib=
beda wihhaga täidetud waenlase wasto
panna. Reigeennamiste murretses Ea
sedda, et se sõa tulloke ei piddant sama
temma rigi raiade peäle põlleda waid
agga Turki=male pididi se tulli aiama,
et Temma omma ma sees rahho woiks
olla.

Weel selsammal süggisel lastis ta
omma sõa wägge omma peäliffudega
omma tee=käimissed hakkada. Üks os=
sa, mis se keigesurem olli, pididi Pohla=
Ma läbbi minnema selle üllema Kenera=
liga Würst Kallitsin. Seine wäggi läks
Ukrainist läbbi, sedda Tartori=rahwa
eest

eest hoidma, mis seal liggidel ellas ja
Turki wallitsusse al on ; ja sealt piddi se
suis Turki-rahwa tuggewatte linnade
wasto minnema. Kolmas ossa piddi
Sibberi-maalt sinna noudma, ja need
wotsid kohhe uhhe Turki linna merre
ares arra, Asfow niimi, ja pannid
sedda maad ennese melewalla alla.
Sealt laks ta üks teine wäggi selle Ke-
neral Totlebenega Asia-male uhhe ma-
sisse, kelle rahwas küi ka Turki-wallit-
susse al olli, agga risti-usust, ja kens-
nele se Turki rahwa ikke jo liig raskeks
tahtis sada ; sest se olli neile se keigekib-
bedam asfi, et nemmad igga aasta nen-
da kui ommast warrandusfest nenda ka
ommast tättartest, mis keige illusama
nõoga ollid, piddid künneft maksma,
neid widi suis illema wallitseja kätte ja
prugiti horais. Se wies ossa piddi
laerwadega ülle merre minnema, ja mer-

re postle nende Saare = maad noudma
kus ka wägga paljo risti innimesed el-
lasid. Selle Turki rahwa sure Herra
üllem wallitsusse lin Konstantinopel jäi
diete keskete nago peaksid keik need sõa-
wäed wimaks senna kokkotullema, kui
Zummal sedda nenda tahhaks lasta sün-
dida ja forda miinna. Agga Turki rah-
was walmistasid ennast ka keigest wäest
ja lootsid omma rüütlitte ja jalla wäe
hulgade peäle mis keige nende rigi nur-
kadesst fogguti. Nemmad ahwardasid
ja kiitlesid et nemmad neile sadda tuhhat
sõa meest tahtsid sõtta wia ja nendega
keik Pohla = ja Wenne = ma läbbi aiada
keik põlletada ja ärrahawwitada ; nende
keigeüllematte Wenne = wäerstide ja her-
rade Brauad ja tütrede ahwardasid nem-
mad jo omma male wangi wia ja igga-
weste orjaks tehha. Agga süngi sai se
fanna tõeks ; miiks pärrast jooksewad
pag =

pagganad murdo kōkko ja rahwas mõ-
lewad tühja ; Jummal kes üllewel kõr-
ges on naerab ja se keigewāggewam ir-
witab neid.

Tunna mullo kerowade hakkas se Ke-
neral Kallitsin, kes selle surema wāe ossa
ülle olli, Pohla-Ma poolt Turki rah-
wa raiade peäle astuma. Ta lākkitas
suis omma kerged rüütliid eele, kes Turki
rüütlittega kōl mitto kord said tappleda
ja neid ārraaiada. Selle surema wāega
pidi ta pitkamiste kōima et need sured
tūkkid ja jalla wāggi ka jārrele joudsid.
Seäl sammas kohhe raiade peäl olli üks
tuggew lin, Kotsin nimmi, sedda tabtis
temma keigeessite ārra wōita. Agga ta
pidi essite ühhe sure laia jōe ülle minne-
ma, mis hūtakse Niester. Meed waen-
lased pūüdsid sedda kōl keigest wāest keel-
da agga ei saand sedda tehha, ja temma
lāks keige omma sōa wāega ülle ja haf-

Las selle liinaumber pirama ja sedda
omma suurte tükkidega keelikpidi wae=
wama. Kui ta alles seal oli, ja meie
wäggi pea olles warrawatte siise sa=
nud, jõudsid nelle, kes liina sees ollid,
sadda ja wiiskummend tuhhat rüütliid ja
jalla wäggi appi tulla. Se Keneral
würst Kallitsin ei julgend siis mitte om=
ma pisto ja wähhelisse wäega ni sure
hulga wasto panna ja seista, waid läks
jälle taggasi ülle jõe. Ja et nemmad
siis kuli ta ümber ollid kui mesilassed,
ommetegi jäi ta neist rahhul ja nemmad
ei woinud sedda mitte keelda et ta ep ol=
les jälle illufaste taggasi sanud. Tur=
ki rahwas ollid siis weel omma esimes=
se tullise wihha sees ja hooplisid ja surus=
tellesid diete wägga omma rüütlittega
meie rahwa leri kohhal. Nemmad said
kõggone nenda julgeks et nemmad en=
nestele ka ühhe sure silda teggid, ülle
jõe

jõe minna, ja sured troppid neist lasked
ikka seal eddasi ja taggasi. Se Rene-
ral Kallitsin ei woinud sedda mitte keelda,
ja sepárrast püdis ta sedda silda, mis
nemmad ollid teinud, rikkuda. Ta las-
kis sured kastid tehha ja püssi rohho- ja
mu riistadega neid täita, ja kaskis neid
teisest otsast jõkke wia, ja kui naad silla
alla piddit sama, siis piddit nemmad
neid süütma põllema, et sel wiisil se sild
piddi árra põlletud ja rikkutud sama.
Se nou olli kül hásti petud, agga se
ei lainud nenda forda; sest need waen-
lased ollid sedda enne jo kuulda sanud ja
teggid sedda tühjaks ja need kastid hak-
kasid enne põllema enne kui naad silla al-
la said. Agga kus innimeste nou ei
hakká, seal hakkab Jummalá nou, nen-
da kui Turki rahwas kül pea omma en-
nese sureks kahjuks sedda náhha sai, ja
mis teie siin peate saama kuulda. Turki
rahwas

rahwas wöttis sest aiast weel suremat
julgust ja tullid koggone ülle jõe keige
omina sõa= wõe hulgadega. Leikusse
kuul piddas se illem Keneral teiste Ke=
neralidega nou, kuida wisi nemmad
waenlaste uhkust piddit tallitsema, ja se
nou woeti, monned regimentid taplus=
sele seadma. Warsti said need waen=
lasted sedda ka teada, ja tullid taplusse=
le wälja ni sure hirmsa küssendamis=
sega et taewas wasto költas ja nende
rüütlitte=hulgad hakkasid jo puhte warra
meie peäle jooksema. Esite olli se assi
weel kahhe wahhel. Digga kui se taplus
suremaks sai, kais meie suurte tükkide
ja püsside tuloke nenda kibbedaste ja
wallufaste nende peäle, et nemmad pid=
did tagganema. Üks teine hull püüdis
teisest otsast jälle sisse tungida; agga
meie leri seest lasti nende suurte tükkide=
ga ni wägga wallufaste nende peäle, et
nem=

nemmad hulgaliste mahhalangsid, ja
monned Krenadiri regimentid jooksid
püsside pigidega keft nende wahhele, et
nemmad enam ei woind seista, waid
pidid ruttuste jalgo lastma ja meise
woimust jätma. Siis nemmad pög-
genesid jälle ühe jõe taggasi, ja kolm
tuhhat surnud jäid neist taplusse paika
mahha, ilma neid mis nemmad ennes-
ga ärrawisid. Se olli se essimenne suur
taplus ja woimus, mis meie sõa-wäggi
waenlaste peäle sai. Kui se essimenne
woitleminne Turki rahwale ei läinud
lorda, pidasid nemmad uut nou, weel
teist lorda teifest otsast sedda taplust
uendada ja omma õune katsta. Nende
lillem pealik satis jo omma keigeparraia
sõa wõe, mis temma arwates need kei-
gewallusamad mehed ollid, ja hirm-
fad sured tükkid, ille jõe taggasi minne-
ma ja omma lewi alleslõma. Neid olli
wiis-

wiisteistkümmeend tuhhad meest ; ja tem-
ma isfi tahtis teise hulgaga teisel päwal
järele tulla. Agga waat, siin sarrutas
Zummal omma wäggewa kae wälja
meid aitma. Uhhel õsel teggi temma
sedda omma wäega mis keik meie sõa-
wäggi keik omma rammo, omma tükki-
de ja püssi lastmissega, ja mu nou läb-
bi ei woinud tehha ; Sest Zummat las-
kis ni raskestes wihma saddada ja ni kan-
ge tule tulla, et se läbbi se jõggi wägga
kõrgekõs toufõs ja temma laened keik sug-
gused palkid ja puud mis jõe kaldas ol-
lid pantud, ni kangeste silla wasto aia-
fid, et se hopis ärrawidi. Se surem
wäggi olli teine pol jõgge, ja ei woi-
nud seõna teistele appi tulla. Ni pea
kui meie Keneral sedda asja ja õnne
kuulda sai, läkkitas temma weel selsam-
mal õsel wiis regimentid Turfide leri
wasto, ja need tungisid wäggi se kess leri,
kui

Kui need teised unnes ollid ja Jummalast
meie kätte antud, ja pisisid seal omma
moogadega ühhetja tuhhat meest läbbi,
wõtsid kett nende leri ärra, ja said sure
faki. Need teised põggenesid ärra, mon-
ned püüdsid jõest läbbi uiuda ja uppustid
ärra, monned puggesid Ma alla kus
naad aukud leidsid ja tappeti seal ärra,
teised eksisid ärra, jooksid seia ja sinna,
nenda et need wiisteistkümme tuhhat
hopis otsa said. Ja se läbbi tuli ni
suur hirm selle teise wäe hulga peäle et
nemmad ei wiibind enam ühtegi, waid
hakkasid ruttuste foio pole noudma.
Nende hirm olli ni suur et nemmad sed-
da tuggewat linna Kotsin mahajätsid
ja ülle kaela ülle pea seält ärrajooksid,
nago olleks neil tuli tagga olnud. Sad-
da ja kolm kümme sured tükkid ja
maud sõa-riistad said nende woitjatte
sagiks. Kui meie sõa-rahwas jo linna
sees

sees ollid, tulli weel üks suur wilja = kild
Turki sõa meestele mona toma, ja se
asfi olli neile teadmatta, mis olli sündi=
nud, ja se jäi siis meie sõa = wäe osaks
ja olli neile nago Jummalast läkitud.
Sest meie wäggi olli woõra ma sees, ja
se moon olli kaugelt tua. Igga = mees
wois siin Jummalat tõ tunda. Se ei ol=
nud wähhem tõ kui se mis Jummal enne=
muiste Israeli rahwale teggi kui Siria=
rahwas Samaria linna kinni = panni.
Sest siis laskis Jummal Siria sõawäg=
ge kuulda wanfritte mürrinat ja hoõste
kabinat ja sure wäe karrinat et nemmad
põggenesid puhte ärra ja jät sid ommad
telgid, ommad hobbofed ja ommad ees=
lid mahha leri, nenda kui se olli, ja põg=
genesid omma hinge eest. 2 Kuning 7. p.
Lõege ka 2 Kuning. 18. p.

Kui meie sõa-wäggi sel wiisil nähha
sai, et Jummal iski meie pooltseisis,
siis piddi kerge rüütli-wäggi neid waen-
lasi ikka takka aiama, ja se jalla wäggi
tulli järrele ja wöttis weel ühhe teise su-
re linna, Jassi nimmega ärra, ja nen-
da sai üks würesti riik meie Keisri-
Prava wallitsusse alla, kus ennamiste
risti rahwas ellasid. Turki rahwa mä-
ramatta hulgad ollid nüüd kül pistuks
sawud, sest nemmad jooksid hulgaliste
koi pole, heitsid ommad rided ja sõa
riistad ennesest ärra, et nemmad sedda
kergeminne woisid joosta, ja hakkasid
tee peäl weel isfikeskis teine teisega tap-
lema ja teine teist mahhalõma.

Sel waesel wiisil sai se uhke waenlane
kes enne ni sure trotsimisse ja uhkussuga
olli koddunt tulnud, jälle koi aetud.
Üks Oberstleutnant Wabritsi, kes olli
eie

eele lastitud et ta neid Turki rahwa
troppid, mis weel seal ümberkaudu ol-
lid, piddi üllesotsima ja laiale pillama,
juhtus koggematta ühhe sure Turki leri
peale, kus seitse tuhhat sees ollid, ja
temmal ei olnud enam kui kuusteist-
kümme sadda meest, enamiste kerged
rüütlid. Temma olli siis kül kahhe wah-
hel, kas ta piddi se sure hulga wasto
hakkama woi taggasi minnema. Agga
ta piddas ommeti sedda noud et ta tah-
tis, Jummalal rimmel nende wasto miin-
na, nenda kui ennemuiste Dawet Ko-
liati wasto. Ja Jummal lastis sedda
noud ka nenda hästikorda minna et ta kesk-
nende leri tungis ja nende omma tükki de-
ga neid mahhalastis et suur hulk tappeti,
monned woeti wangi, ja teised aeti laiale.
Kui se teine wäggi järrele tuli wõtsid
nemmad ühhe teise sure linna ärra ja
laatsid ta ühhe würsti = riki meie Keisri-
Praua

Brava wallitsusse alla ja keik se rahwas
keäl sees wandusid meie krons alla et
raad tahtsid truid allamad olla. Siis
jái üks ossa selle sba wäe lükist sel tal-
wel seäma, se teine ja surem ossa läks
Pohla male korterisse, kus nende moon
walnis olli. Se teine wäggi selle teise
Generali al teggi waenastele ka suurt
kahjo, ja need Kosakid ajasid mitto
tuhhat hobboseid, weiksed ja lambad Tar-
tari rahwalt ärra, ja peästsid monni
tuhhat innimest, mis need rõõwolid Poh-
la-maast wäggise ollid risunud, jalle
nerde käest ärra. Wata, sel wiisil läks
se essimenne aasta meie sureks änneks,
agga teiste sureks kahjuks möda. Tur-
ki rahwa üllem wallitseja püüdis jalle
selle talwe sees üht suurt wägge kogu-
da; agga temma pididi neile suurt kae
rahha ja kahheworra palga maksima, sest
ükski ei tahtnud ennam meie wäe wasto
sõda

sõtta miina. Sel wisil sai ta jälle suu-
re wäe kofko nenda et terowade kaks sad-
da tuhhat meest sõa=riistadega walimis
seisid. Agga olli se essimenne aasta tem-
male kahjuks ja meile õnneks olnud; siis
se teine meile weel paljo suremaks õn-
neks sai. Andke siis Jummalale au ja
kitust, kes suri ja wäggewaid asjo on
teinud, meie sõa=wäe läbbi, ja pallu-
ge nende eest kes meie eest ja heaks peawad
taplema, et Jummal eddespidi nende läb-
bi omma nou lasseks korda miina. Püh-
hitsege wäggede Jehowat, ommas südda-
mes, temma olgo teie kartus et tete
tedda omma pattudega ei
wihhasta.

Waggade Jummalä laste
mällestusfesanna se' uel
aastal olgo se :

Ugga ma tahhan neid peästa-
da pörgo käest ja tahhan neid lun-
nastada surmast. Kus on keik so
kate, oh surm? kus on so hukka-
minne oh pörgo? Hosea 13, 14.
Kristus on paljaks teinud wurs-
ti rigid ja wallad, ja on neid aw-
walikkult ette tonud, ja neist är-
rawoitmisse röms teinud se risti
läbbi. Koloss. 2, 15.

Se ma : ilm kardab, sallaiä
surma roheto säel ollewad, kus se
ew

ep olle mitte karta. Agga se õige
sallaia surma rohhi, mis hinge
tappab, on se pat.

Oh Jõsand ! lasse mind sedda
keikis paikus karta, sest se on kei-
kide inimeste sisse läbbi läinud,
agga sa mo Õnnisteggia olled se
õige arst ja rohhi selle wasto. Oh!
jå siis minno sisse ja anna mulle
sedda õiget ja ellawat usko ikka
rohkeminne, sind ikka kindlamin-
ne kinnipiddada. Mäia keik surma
kartust mo seest ärra, sest sa mo
ello-würst ellad minno sees, ja ol-
led surma ja põrgo ärrawoitnud
paljaks teinud ja kinnipannud.

Müüd

